25.

DISSERTATIO ANATOMICO-CHIRURGICA DE UTERO GRAVIDO,

TUM ANTRORSUM, TUM RETRORSUM VERSO.

QUAM, Deo juvante, & Præſide M. PETRO-MATHURINO BOTENTUIT LANGLOIS, Scholarum Moderatore, antiquo in Scholâ Practicâ Profeſſore, tueri conabitur JOANNES-BAPTISTA BAUDELOCQUE, Ambianenſis, præclaræ Artium Facultatis in Almâ Univerſitate Pariſienſi Magiſter, DISSERTATIONIS AUCTOR.

Die Sabbati 23ª. menſis Octobris anno R. S. H. 1784, à ſeſqui-ſecundâ poſt meridiem ad ſeptimam,

PARISIIS,

IN REGIIS CHIRURGORUM SCHOLIS:

PRO ACTU PUBLICO,

ET

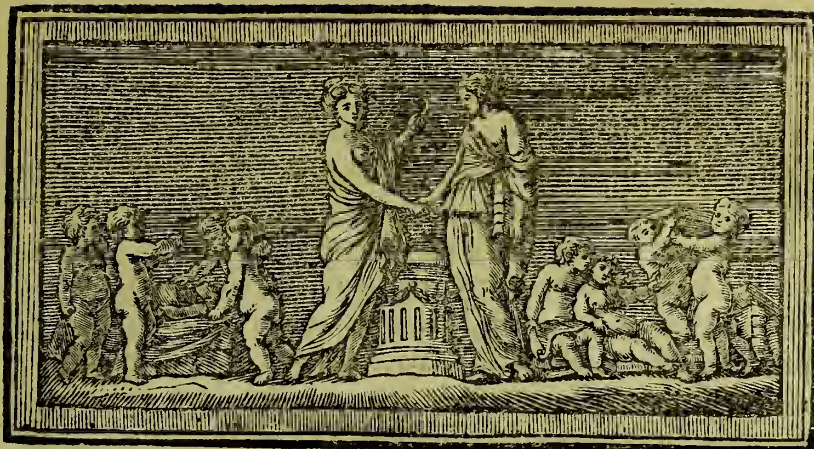
MAGISTERII LAUREA.

Typis MICHAELIS LAMBERT, Regii Chirurgiæ Collegii, necnon Academiæ Typographi, viâ Cythareâ.

M. DCC. LXXXIV.

DILECTISSIMO FRATRI MEO,

CHIRURGIÆ MAGISTRO.

DE UTERO GRAVIDO,

tùm antrorsùm, tùm retrorsùm verſo.

ORGANA muliebria generationi dicata, dùm luſtrabat Swammerdamius, ea *Miraculum Naturæ* nuncupare ſolebat. Stupes? Intimam eorum, amabò, rimare fabricam, errantes hùc & illùc mirare varios fontes qui fœcundum genitabili arvo deducunt humorem, vel aggeſtis ſenſim ſine ſenſu regulàtìm ſaliunt undis. Proſequaris funiculorum ſentientium quòcumque repentium myriadem, quibus excuſſis, vivida emicat ſcintilla latè per omnia Microcoſmi latibula diſcurſura & amicam cunctis lucem feneratura. Attende ad varia conceptûs, graviditatis & partûs phænomena, & effatum Naturæ Indagatoris aureis inſculpe typis. His tot & tantis veteres non caligârunt miraculis, quin ut mentem ſolverent, undè ea orirentur, ζῶον ἐν ζῴῳ ineſſe aiebant. At ſi tàm mirus abripuit Contemplatoris ſenſus partium ordo; non minùs rapitur Naturæ greſſus pre-

mendo, qui frenis furientem coercet, compoſitoque tumultu proceilas fugat Iatro-Phyſicus. Uterus omnium præcipuus in infimo abdominis anfractu latens, viſceribus undiquè obſidetur. Mediatè vel immediatè eum premit anticè zona carnea & obliquè deſuper ſeptum quod vocant Medium. Longanonem inter & urinariam cyſtidem deliteſcens alibi tamen errat, quoties hoc vel illud turget receptaculum. Menſtrui, dùm roſeus expanditur juventutis flos, laticis colum, ignotas priùs experitur formas. Embryoni fovendo, nutriendo dicatus, propriam nunc inſtaurat vitam. Priſtinus tùnc non ſuus ordo nec ſitus; mutantur omnia, fitque ſuî tàm diſſimile viſcus, ut attentis etiamſi perluſtretur oculis, aliud prorsùs videretur. Hæc tamen de conſilio Naturæ matri ſobolique invigilantis inſtituta non impunè ferunt vicina organa. Sed ad alia properantem non diſtinebunt quos objiciunt, obices; vocant nunc uteri *ante-verſio* & *retroverſio*, quos quidem affectus vix delibârunt Auctores; ſed anteà ſtent quæ dictat Anatome.

EX ANATOMIA.

In mediâ ſceleti parte expanditur columna vertebralis, & coeuntibus coxarum oſſibus, anfractus fit recipiendis & tuendis genitabilibus organis, Pelvim dixerunt jam dudùm Anatomici. Quæ eam conſtituunt, ità mirificè coadunantur, & firmiter conſtringuntur oſſa, ut quamvis à muſculis denudes, vix à ſe ipſis dimoveas. Quin imò, etſi vulgò divaricari dicantur, raro tamen ipsâmet in graviditate, datâ coccygis cum ſacro connexi nutatione, diſtracta recedunt. Salientes oſſium pubis margines, ilea, baſiſque ſacri lineam circumſcribunt quæ pelvim in duo cava diſpertitur, ſuperius quod hìnc & indè diducitur antrorsùm lunatâ patens inciſurâ, inferius quod pelvim ſtrictè dictam nuncupârunt.

Hâcce in pelvi duplices diſtinguas exitus, ſpatium excipien-

tes quod pelvis inferioris vacuum indigitant. Superior à ſacro ad pubem obliquè procumbit. Ex eo rerum ordine vario variis in mulieribus dignoſcitur pelvis axis directio, ut medentur uteri de quibus nunc ſermo, inverſionibus maximè cognitu neceſſaria (*a*). Corporis quartam circiter altitudinis partem dimetiri hujus exitûs circumferentiam cenſuit Illuſt. *Levret*. Modò verò major vel minor : quòque minor, eò rarior uteri *retroverſio*, quamvis maxima tunc educendo fœtui immineant obſtacula. Illius diameter à pube ad ſacrum quatuor, lateraliter verò quinque pollicibus dehiſcit. Uti exitus ſuperior, ita variatur inferior, hocce tamen arctior. Pelvis veræ quæres chordam ? Sumas lineam à mediâ oſſis ſacri curvaturâ ad pubem ductam, præſtòque erunt ſex vel octo lineæ quibus exſuperatur diameter ſuperior.

Ampla quùm ſit pelvis cavitas, idcircò non ejuſdem generis continet partes. Muſculi, tendines, ligamenta, vaſa, nervi, uterus unà cum appendicibus, urinaria cyſtis, longano ibi reponuntur, non denegato tamen cæteris cum partibus commercio. Rectum poſteriùs cellulosâ propagine è peritonæo ſacro illigatur, curvaturam dimetitur, & è ſiniſtro anguli ſacro-vertebralis latere ad coccygem obliquè proſpiciens oſſe longiùs excurrit, modòque ſiniſtrorsùm, modò dextrorsùm divagatur.

Urinaria cyſtis ponè pubem, dùm expanditur, ſuprà eminet,

(*a*) Satis præcisè ſuperioris pelvis exitûs proclivitatem æſtimavit Celeber. Levret, dicendo : « Une ligne conduite horiſontalement du haut de la ſymphiſe du pubis vers le ſacrum, traverſera l'union de la quatrième avec » la cinquième fauſſe vertèbre, & une ligne qu'on abbaiſſera du milieu du » bord inférieur de la dernière vertèbre lombaire ſur l'extrémité antérieure » de la précédente, formera avec elle un angle dont la baſe ſera de trente- » cinq degrés ou environ. » *Elem. ſur l'art. des Accouch. parag.* 34. *& ſuiv.* Vide l'Art des Accouch. par M. Baudelocque, 1. *partie, parag.* 69, 71 *& ſuiv.*

& celluloſo nexu oſſibus adhæret, duabuſque appendicibus quas muſculos alii, alii ligamenta volunt, utero peritonæi, vaginæ verò ſtipati cellularis textûs ope adnectitur. Urethra vaginam inter & pubis oſſa decurrit, & infrà quo coaleſcunt, angulo dehiſcit. Uterum inſequitur tumentem quò magìs inſtat partus veſica, & ſursùm lata haud nunquàm ſuprà pubem incurvatur, tuncque ſymphyſim juxtà deſcendit extùs urethra.

Uterus, frugifera tellus, viſcus cavum marſupio haud abſimile reconditur rectum inter & veſicam, cujus hiatus vaginam, fundus abdomen proſpicit, etſi parùm anticè ſtantibus præſertim propendeat. Duorum utplurimùm pollicum cum dimidio eſt ipſius longitudo, viginti linearum latitudo, duodecim verò ejus craſſities. Fundum huic diſtinguas, corpus, cervicem, facies & margines. « Fingatur inter tubarum fallopianarum » orificia uterus tranſversìm ſectus, ſolidum enatum ſuprà » hanc ſectionem uteri fundus vocatur. Ab hâc ſectione imagi- » nariâ ad ſectionem aliam imaginariam quæ concipitur tranſ- » verſa in loco ubi minima uteri latitudo interceptum ſolidum » uteri corpus conſtituit; quod infrà hanc ſectionem ſupereſt » uſque ad os tincæ cervix audit (*a*). » Facierum una poſterior, anterior altera, utraque convexa; margines ad latera pelvis reſpiciunt.

Hærent de intimâ uteri puellaris fabricâ obſtetricantes, non item de gravidæ litigantes, producuntur enim tunc variè à fundo ad cervicem decuſſatæ, quæ poſt partum ſeſe retrahunt fibræ. Denſior, ſtrictior nunc fit cervicis textus, etſi corpus magis rubeſcat, mollem, madidamque referat ſpongiam; quod quidem diſcrimen placentæ versùs inſitionem tantùm advertitur.

(*a*) Vide Rœderer, *Elementa artis obſtetriciæ*, *parag.* 34, *pag.* 16. Vide quoque *l'Art des Accouch. par M. Baudelocque*, *parag.* 154.

Uteri vacuum, licet exiguum, in corporis collique cavum diſtinguitur. Triangulare illud tubarum fallopianarum orificiis, miſſis etiam uteri foraminibus quæ uterinos vocant ſinus, perforatur. Ellypſoïdis figuræ rugis plicisve ſcatet, productâ ſcilicèt intùs uteri ſubſtantiâ, quas inter ſuum eructant humorem mucoſæ cryptæ.

Cervicis vacuæ apex internum dicitur uteri orificium; imus verò vaginæ rimulâ transversâ trium aut quatuor linearum inhians margo, visâ cui refertur piſcis oris ſimilitudine, os tincæ habetur.

Arteriæ venæque è ſpermaticis & hypogaſtricis ſtipitibus utero proſpiciunt, ſicuti è vario plexu oriundi nervi. At ſua ſunt viſceri peculiaria vaſa, uteri nempè ſinus in queis immerguntur venæ arteriæque perplurimæ. Utero ſtipati; cervici rariores quorum orificia, dùm lunares depluunt cataractæ magis, maximè verò dùm animato luxuriat ſemine genitabilis ager, ſemper conſpicua pateſcunt.

Uterum undique, ni orificium externum, obvolvit peritonæum, arctè fundo faciebuſque hærens, laxiùs ad latera: hinc lata uteri ligamenta, quæ ſepto quaſi tranſverſo pelvis vacuum in anterius & poſterius diſpeſcunt, ſupràque in ſemetipſa replicata duo pterygia efficiunt quorum hoc tubam fallopianam, illud autem ovarium includit (*a*).

Quatuor aliæ peritonæi ſoboles ligamenta audiunt, tùm poſtica tùm antica: ab uteri cervice majora illa lunata ad rectum decurrunt, minora verò ad urinariam cyſtidem. Duo tandem ſuperſunt funiculi quos rotunda ligamenta perperàm vocârunt. A ſupremo uteri fundo tubarum inter fallopianarum originem

(*a*) Ovarii tubarumque fallopianarum deſcriptionem, ſi quidem ad protum minùs conferat, conſultò omittimus.

nata per inguinale foramen tranſeunt, mox ibidem femoribus evanida, fibris conflata longitudinalibus, vaſis ſanguiferis nervisve intertextis. Vacuo utero in celluloſam reſolvuntur, turgent prægnantibus, carnoſamque induunt inſtante partu naturam.

Ab extremis pudendis ad uteri cervicem ducit vagina, cujus longitudo vix quinque digitorum, amplitudo varia; puellis angusta, fœminis latior; iteratis lateſcit partubus. Jugalis haud paſſæ thalami rugis aſperatur quæ ad tempeſtivam canalis explicationem inſervientes concubitu deteruntur.

Fertur recurvatis tantiſper duobus extremis carneus ille tubus, & obliquè ſectis dehiſcit orificiis quorum poſterior margo anteriorem longè exſuperat. Superior finis uteri cervicem obliquè & arctè amplectitur. Illius axis à ſummo ſacro ad pubem inclinatur, quem ſi cum uterino conferas angulus exurgit poſticè ſaliens, vacuus anticè. Veſicæ collo, urethræ, longanonique firmiſſimè illigatur; & hæc nobis ſufficiat proluſio anatomica.

È CHIRURGIA.

Perpendenti quæ uterum à ſitu dimovent, prægnatione nulla ſanè efficacior videbitur cauſa. Quid enim? Vix humanam recepit monadem, ut tumet turgetque uterus, celeriùſque propulſis ibi ſanguinis undis incaleſcunt, ſpiſſeſcunt & madeſcunt ipſius parietes. At cùm parùmper primis vitæ menſibus creſcat homuncio, parùm itidem mutatur involucri ſitus, qui paulatìm illæſis nunc aqualiculi functionibus, à vicinis recedit. Ineunte tertio circiter conceptûs menſe adhuc dùm lateſcit pelvi minimâ uterus: at citò citiùs ſuperiora petens lineam pelves dirimentem conſcendit, deinque varias abdominis fundo pererrat plagas. Amico fœdere non unà expanduntur ipſius partes. Immutata uſque nunc cervix, vergente ſexto ſeptimo-ve menſe, tumeſcit utero vicinior, & emollita quò magìs imminet partus, evolvitur circuloque dehiſcit inferiùs aperto.

Immutari uterum tùm formâ , tùm amplitudine ita ut non explicetur, ſed de novo generetur quis phænomenis haud caligans , inficiàs ibit ? At etiam viſceri ſuæ ſunt ſitûs mutationes. Vix homuncione ſuperbit, cùm ad vaginæ limen deſcendit uteri orificium , infimo inſidet longanoni his , illis ità pudendis impendet ut foràs prodeat, vel, ſi tantillùm aperiantur, prodire videatur. Nec his (verbo ſit locus) prolapſibus denegantur incommoda ; quippe dolent lumbi & inguina ; premitur podex ; pubis oſſium ſymphiſi innixum uteri corpus ità quandòque veſicam urethramve urget , ut lotio , ni idoneo prægnantibus ſubveniant ſitu , difficilis imò impoſſibilis fiat exitus. Non mirum hinc quòd ſæpiùs non niſi reſupinæ mingant, undè noctu facilè urinarum profluvium, vel ſaltem uterum repellentes immiſſo nempè in vaginam indice.

Dyſuria vel hæc iſchuria non ſemper ab illo uteri prolapſu. Oriuntur haud raro ab utero veſicam in ſuperiori pelvis ore impingente ; at ſeriùs tunc, ſcilicet quarto menſe, aliàs ociùs occurrens ſymptoma ſævit. Debilioribus pluriesque jam enixis quarum pelvis latior, frequentior etiam de quo nunc, prolapſus. Laborant verò urinis difficilioribus queis contrahitur minimæ pelvis ſuperior periphæria. Fugiunt quæque ſint, conſcenſo pelvis anguſtias utero, ſymptomata, & ab explicatione prohibitâ cyſtide, frequentior ſuccedit mictus. Frangatur hìc, quæ ut ſtabiliantur obſervationum obſtetricantibus notarum concatenata ſeries.

Alii vocant nunc uteri errores prolapſu graviores & rariores, *ante-verſio* & *retro-verſio*. Scilicèt *ante-verti* dicitur uterus cùm ad pubem vergit ipſius fundus ; *retro-verti* verò , dùm vice-versâ ab ejuſdem fundo premitur ſacrum. His in erroribus mediâ pelvi revertitur, & ita tranſversus jacet uterus ut ipſius longitudo ductam à pube ad ſacrum legat lineam.

Tria ſuppetit *ante-verſionis* exempla Illuſt. *Levret*, quem er-

rorem vocat *inverſionem* , eumque diſtinguit ab eo quo fundus uteri per cervicem tranſit.

Etſi his in exemplis vacuus eſſet uterus , tumefacti veſicam premebant parietes, ſicque intùs eminebant ut in uno calculi larvam præ ſe ferrent ſymptomata. Fit ſectio , datis calculi incarcerati ſignis; at inciſorem fefellit eventus, & ſeriùs eheu! recluſis denatæ extis morboſa detegitur uteri converſio. Qui priori, non ita ſiniſter fuit cæteris exitus morbi , quin convaluerunt mulieres (*a*) compoſito ad propriam axim , peſſulique ope retento utero. Similis Clariſ. *Deſgranges* , Lugdunenſis Chirurgi, proſtat obſervatio. Detruſo in veſicam cathetere, lotium à triginta horis ibi retentum vacuandi causâ , in corpus illiſit quod ipſe pro ſchirro, alius verò pro calculo habuit. Dolum Naturæ propalavit index in vaginam deductus : uteri fundus in veſicam impingebat, ejuſque os longanoni altiùs incumbens vix attingebatur. Reduxerunt uterum, immiſſoque peſſario cuncta, miſsâ quæ dies aliquot permanſit dyſuriâ, ſiluerunt ſymptomata (*b*).

Similem nobis benignè communicavit caſum D. *Chopart* , hujuſce Scholæ Regius Profeſſor. Prægnans tertio à conceptu menſe graviſſimis angebatur nauſeis inteſtinorumque colicis; incaſsùm alvum exonerare tentabat gravi pondere, veſicam urinariam longanonemque querens comprimi. Micturiebat equidem, attamen animo linquebatur frigidiſque dimanabat ſudoribus. Nil profuerunt paregorica, nil enemata quæ refuſis redibant undis. Callidus immiſſo vaginæ indice uteri cervicem ad coccygem, fundum verò ad pubis oſſa vergere reperit obſervator. Dolentem genubus cubitiſque inniti voluit , & citò citiùs imminuto dolore alvus ſolvebatur, dein uteri cervice anteriùs ſeu ad ſi-

(*a*) Vid. Diarium Medicum, tom. XL. pag. 269 & ſeq.
(*b*) Vid. ibid. tom. LIX. pag. 35 & ſeq.

tum

tum naturalem revocatâ, quiete rependebantur incommoda. Tribus vix elapſis horis uterus iterùm antevertebatur, qui eodem reſtituebatur negotio; brevì verò expandi ſenſit ipſius orificium, ingeminari contractiones uterinas quæ fetum duorum pollicum unà cum placentâ ejecerunt.

Is de quo nunc, frequens uteri error. Ambigis? Num vacuus vel recèns imprægnatus uterus præceps ruere poteſt, quin pelvis minimæ exitûs ſuperioris axim deſcendendo non legat, vel lineam quæ è cenrro hujuſce periphæriæ ad quartam quintamve oſſis ſacri vertebram duceretur? Minimè gentium. Cùm verò ſacri coccygiſque inferioris apici inſideat os. tincæ, & indè antrorsùm feratur ad vaginæ nempè principium vel ultrà ſi longiùs excurrat, nil mirum quòd â rebus ſic compoſitis ad inverſionem modò dictam lubrica pandatur via. Teritur, ſi volubilis & procumbens impoſitis viſceribus muſculiſve abdominalibus aut vi quâcumque exteriori urgeatur uterus. Quæ laborarunt uteri errore mulieres, plurimæ nonniſi reſupinæ minxerunt, eò quod verſatilis minorque uteri moles tumenti cedebat veſicæ & à ſymphiſi recedebat.

Gravior frequentiorque uteri *retro-verſio*, cujus exemplum habes apud Illuſt. *Smellie* (*a*). Morbum ſagaciter obſervavit, dilucidèque expoſuit Celeber. Guill. *Hunter*. Quænam autem mali labes, quæ ipſi competant tela, primus nos edocuit. Hinc cùm tantùm ad artis incrementum inſervire poſſint ipſius obſervata, unum alterumve hìc exponemus.

Mulier primis Hymenæi donis ſuperbiens, quarto à conſcenſo

(*a*) Quintum graviditatis menſem tetigerat prægnans, poſticè iverat uteri fundus inguenque ad dextrum vergerat: ita & veſicam repentè diſtenderant urinæ ut ad ſcrobiculum cordis lata promineret. Catheteris ope urina educitur, ſubſecutoque mox abortu ſiluit dyſuria: biduo occubuit mulier diarrhæâ correpta.

jugali toro è ſubito pavore in ſyncopen incidebatur, alvo veſicâque occluſis. Eductis cathetere octo circiter urinæ libris, vaginam pertentans indice, uterum, velut tuber, invenit *retro-verſum* & inter oſſa tùm pubis tùm ſacri prorsùs impeditum Clar. *Walter Wall.* Os tincæ hinc & hinc quæritanti redierunt nunc quæ è privatis hauſerat *D. Grégoire* Pariſ. Chirurgi prælectionibus, & digito in anum immiſſo uteri fundum repellere, altero in vaginam incaſsùm orificium attrahere tentavit. Acceſſitum Anatomes peritum Guill. *Hunter* irriſit etiam error qui debilitatam confecit poſtridie ægram. Recluſis ſecto abdomine extis, *retro-verſo* undique preſſam ſe præbuit oculis pelvis utero, cujus orificium pubis oſſibus impingebat; aſſurgens veſicæ cervicem coarctabat verſo deorsùm retrorsùmque fundo: ita ibi conſtringebatur ut vix, niſi auctâ ſymphyſeos ſectione pelvis diametro, expediri potùerit. (*a*)

Rumpebatur ſimili alio in caſu turgida nimis veſica, uriniſque late per abdomen effuſis, rediit ad naturæ normam fetum placentamque expellendo uterus; poſtridie verò occubuit parturiens, & eadem quæ priori retexit culter anatomicus, etſi minùs uteri orificium oſſa pubis, fundus verò ſacrum illidebant.

Inſecuto prioris obſervationis filo, nemo, ni veſanus, notam fuiſſe primùm à D. *Gregoire* uteri *retro-verſionem*, dein ab Illuſt. *Hunter*, in privatis prælectionibus, anno 1754, decantatam fuiſſe inficiàs ibit](*b*). Quater hanc vidit Celeb. in arte obſtetriciâ Regius Profeſſor M. *Deleurye* (*c*). A Clariſ. viris *Deſgranges*,

(*a*) Vidit cui hæc debemus, illius denatæ pelvim & delineatas accepit figuras ab Illuſ. Hunter D. Chopart.

(*b*) Vid. Opera quorum titulus, Medicals obſervations and Inquiries by a Society of Phyſicians in London vol. 4 & 5, pag. 381, ubi alia proſtant exempla.

(*c*) Celeberrimus ille Magiſter propria nobis libenter obſervata communicavit, quæ ipſi haud ingratè accepta referimus.

Lugdunis (*a*), *Wandorp* Corteriaco (*b*), *Wanters* Weteren Belgis (*c*), obſervatus etiam fuit hic morbus. Illius *retro-verſionis* duo obſervata Fratris amantiſſimi erunt etiam inferiùs exponenda.

Quæ mox retulimus, ea gravidum æquè ac vacuum retroferri poſſe innunt uterum frequentiùs tamen prægnantibus, tertio ſcilicet tantùm vel quarto fœcundæ veneris menſe, raro ſeriùs, ni ſolitò magìs pateat pelvis aditus, quod in parturiente à Celeber. Smellie notatâ accidiſſe videtur. Gradatìm fit illa reverſio proſapiam ducens à viſcerum vel zonæ carneæ abdominis in uterum jam ad ſacrum vel pubem nutantem, conatibus repetitis: vel derepentè irruit, quo, ut alvum veſicamve exonerent prægnantes, niſu accerſita (*d*). A ſubitâ etiam ac ſpontaneâ zonæ abdomi-

(*a*) Vid. Diarium Medic. tom. LIX. pag. 32. Vid. etiam ejuſ. Epiſt. in Diar. Encyclop. menſe Auguſti 1783, pag. 133.

(*b*) Vid. Diar. Med. tom. LXI. pag. 64.

(*c*) Vid. ibid. tom. LV. pag. 323.

(*d*) Ineunte menſe Martc 1784, mulier graviditatem à ſex ſeptemve hebdomadibus ſuſpiciens poſtquàm durioris rhedæ ſuccuſſibus diù exagitata fuerat, è lumbis inguinibuſque doluit. Gravabatur ſedes, paululùmque è pudendis effluxit cruoris, undè ſibi abortum timuit. Mittitur ergò ſanguis, lecto recumbit prægnans, neque tamen meliùs revertebantur res. Advocatus amantiſſimus Frater tumidum agnovit in vaginam proripere uterum, continuum dolenti ſuadet decubitum. Muliere verò cathedræ ſedente magìs quàm lecto recumbente ſensìm ſine ſenſu ſubſidit uterus, augetur ſemper pondus; ineunteque Aprili menſe, urinæ laboravit nunc ſtillicidio: ægrè tunc mingebat, & ita auxit dyſuria ut reſupina tantùm & utero (qui ſtante muliere ad vulvam uſque deſcendebat) repulſo, veſicam crebris brevibuſque veluti ejaculationibus exonerabat. Paſchalium nocte, dùm urgeret meiendi neceſſitas ſolito uſurpata fruſtrà adhibuit auxilia. Accerſitus manè Frater, uti parturire vellet, invenit ægram diductis cruribus recubantem. Maxima urgebat mingendi neceſſitas, grave in podicem premebat onus, corpuſque durum, ut aiebat mulier, per vulvam mox mox erupturum ſibi ſentiebat. Altiùs abrepta uteri

nalis contractione (*a*) vel demùm ab extraneo impulſu (*b*) contrahitur haud raró morbus. Receptis enim cari Præceptoris documentis ſi prematur uti par eſt hypogaſtrium, inverti itá poteſt uterus ut intruſi apex digiti majorem perluſtret viſceris aream (*c*); quod haud ſemel nos expertos fuiſſe recordamur.

Non omnes tetigimus inverſionum uteri ſcaturigines; latent in abditum aliæ quas nondùm prodiderunt obſervata. Præ cæteris autem cenſenda eſt uteri ligamentorum relaxatio, hìnc pluries partis frequentior prolapſus & inverſio uterina. Nec mora, his momentum addunt cauſis, etſi migrationis ſæpiùs ſint ſymptomata, urinis ſtercoribuſve deponendis impedimenta. Quomodò verò morbi inde acuantur aculei, cur ſæviora hinc quæ inurunt vulnera, perſpicit qui, quò errat, ubique inſequitur Naturam. Urges? È colo depluunt urinæ & in receptaculo reſtitantes, utero vim inferunt & jam reverſum præcipitem ulteriùs detrudunt. Veniunt & in partem laboris congeſtæ quibus premitur longano, ſtercoreæ quiſquiliæ. Indè

---

cervix digitoque vix attingenda ita pubis ſymphyſi adhærebat ut ibi in longum depreſſa videretur. Oſſe ſacro pariter conſtringebatur uteri fundus, ipſiuſque poſtica facies in vaginæ limine ad pollicem dilatata prominebat. Uteri collum à veſicâ digito removere, ſicque viam urinæ aperire primò tentavit obſtetricans, at fruſtrà; ne guttula quidem exiit lotii. Uterum igitur ad ſitum revocavit non quidem, uti diximus, digitis in anum, ſed in vaginam perinæum inter & ipſum uterum immiſſis; indè urinarum ſubitò facile profluvium. Decem diebus lecto incubuit prægnans, ſolitiſque hoc tempore uſurpatis auxiliis, brevì liberior urinæ exitus, quintoque graviditatis menſe ab hoc recuperata eſt ſymptomate.

(*a*) Vid. Obſerv. Guill. Hunter.

(*b*) Vid. Obſerv. Clariſ. Deſgranges, prægravem ab uno ad alterum latus transferens prægnans lebetem, eoque ventri impacto uteri retroverſionem paſſa eſt.

(*c*) Vid. l'Art des Accouchemens par M. Baudelocque, tom. 1, pag. 127, parag. 356.

ut illi tollantur obices, idonei procreandæ vel firmandæ inverſioni exoriuntur conatus. Sic, dato cauſæ & effectûs circulo, ab uteri reverſione producuntur & eam producunt iſchuria & alvi adſtrictio. Lotii retentio, miſſis quæque ſint cauſis, eidem ſternit viam aberrationi, uti calcar addit, dùm ſymptomaticè ei ſuperadditur. Organorum mutationes, dummodò Anatomes his ſplendeſcant latebris faces, haud conceptu difficiles. Veſica enim uteri cervici peritonæo illigata, nimis turgendo, os tincæ ſursùm abripit, oſſa ſcilicet pubis versùs, eodemque quo uterus ipſe dùm evolvitur, ſecum conatu rapit veſicæ collum.

Delibatæ mox cauſæ antevertenti utero officiunt, vel potiùs ipſius errorem emendare videntur. At ſi veſica, ultrà expanſionis metas procurſa, recto innixam uteri cervicem antè furſumque efferat, denſata fœcum colluvies, recto obicem nacta, deorsùm eamdem cervicem deprimit & à ſacro removet. Quæ dictant partium ſitus & functiones, ea ſtabilit praxis: edocet enim rariorem eſſe *retro-verſione* uteri *ante-verſionem*, & mitiora eſſe quæ eam ſubſequuntur, accidentia.

Non cuique uteri errori eadem competunt ſymptomata, quippè quod aberrans viſcus vario pondere vicinas non æqualiter premit partes. At ſi incolume & à quovis onere liberum, latitantem morbum produnt dolores magìs vel minùs inguinibus, internis femoribus, iliis & lumbis ſævientes; pondus circà veſicæ collum & podicem; quem reſtinguere nequeunt, urinarum ardor. Vividioribus prodeunt inſignibus ea nunc, ſi tumeat doleatve viſcus, ſymptomata: difficilioribus defluunt undis urinæ, vel ſæpè ſæpiùs arent earum fontes, aret & ſiſtitur etiam alvus.

Quæ mox enarravimus, ſeſe etiam revertente in prægnantibus utero, ea ſemper ſuboriuntur ſymptomata, citatus tamen

non eis ſemper inceſſus. Vergente ſecundo prægnationis menſe minimâ in pelve mobilis uterus in converſionis initio organorum functioni parùm obeſt (*a*), ſed quò magìs inſtat partus lateſcendo, ea oſſa versùs adprimit, undè urinis & fecibus expromendis inſuperabilis obex, etſi catheteri & enematibus pluries ſollicitentur. Ea nunc derepentè evenire queunt epiphænomena, ſi ſeriùs, nempè tertio quartove animatæ monadis menſe, convertatur uterus.

Allabentibus hoſpiti ſuccis nutritiis, majora indè ſumit incrementa detruſum jam tùm gradatìm ipſius involucrum. At non ſerum Naturæ mœrentis ſilentium. Undique coarctata homuncionis ſedes dolet, tumeſit, ardeſcit, & tractis in eaſdem ærumnas viciniis, relata jam ſymptomata pejorantur vel nova renaſcuntur ab epiphænomenis oriunda.

De quâ nunc, haud difficulter ſtabilitur converſionis ſignum, at enumeratis non tàm fidendum notis quàm eis ſedulus quas patefit tactus.

Index pudenda pertentans tuber hinc & hinc dilatum anfractu pelvis ex undique arctatum reperit, preſsâ ſcilicet anticâ vel poſticâ, pro variâ converſionis ſpecie, uteri facie. Anticè vel poſticè labitur ipſius fundus cui opponitur è directo meatus. Qui eum circumlegit margo quandòque ita ſursùm re-

(*a*) Eadem eveniunt ſi ſolitò latior ſit pelvis. Mulier ſemiprolapſui naturaliter obnoxia erat; quarto conceptionis menſe Fratrem adiit, exeunte anno 1776. Aderat uteri retroverſio levi cum dyſuriâ. Callidus uterum ad naturalem normam revocare tentavit obſtetricans; ſed quamvis in pelvis limitibus non ſtrictè incarceraretur uterus, irriti tamen evaſêre conatus. Elapſis quibuſdam diebus inferiùs magìs detrudebatur uterus, dolebat magìs ut vel leviſſimum tactum renueret ægra; difficiliores ibant urinæ. Reductionem iterùm & incaſsùm tentavit: nec mora, maximis doloribus angebatur miſera, liquidus grumoſuſque effluebat ſanguis, &c. Lapſis indè quindecim diebus ponte ſuâ ad ſitum naturalem rediit uterus.

trahitur, ut vix ſummo digiti tangatur apice. Nacto ſibi viam per ſinuoſos urethræ mæandros cathetere, detegitur tunc tumor, lato nunc, nunc minori definitus ſpatio qui mentiti calculi coerciti vel ſchirri ſub imagine ſæpè ſæpiùs naſutiorem deluſit Chirurgum (*a*). Eadem quæ mox catheter, detexit ſedi datus index; & hæc habentor de variis morbi indiciis.

At incaſsùm ſedulò quæque eveniunt, notarentur morbi phænomena, incaſsùm è reconditiſſimis ea exciverentur fontibus, ni benigna telis converſis in hoſtem irrueret Chirurgia. Latebras ubi occultatur, calles quò eundem, arma quibus debellandus pugnatori indicant ſigna. Victrices ei ſupererunt lauri, ſi ad libram componat viſcus & ſemel compoſitum ſemper ſtabiliat. Verùm quoties eheu! ſalutares floccipendit Artis conatus Naturæ error, & urgentia præ ſe fert ſymptomata medentis operam nunc & nunc advocantia. Facilè ſemper aberrans reponeretur viſcus ſi primis erroris diebus ad propria convolarent auxilia, ſi quidem pelvi nondùm ſtringitur; nec urinæ veſicâ, nec feces recto retentæ, ei quod dictat indicatio, nondùm adverſantur. Sed cineri tunc doloſo ſuppoſiti latent ignes, nec, niſi lucidioribus pateat malum indiciis, de incendio cogitatur mox erupturo. Cùm autem tacitæ priùs panduntur inſidiæ, innixa cubitis & genubus, dato *retroverſionis* exemplo, reponitur ægra, ità ut pectore deorsùm, fursùm pelvi compoſitis gravitantia ab utero recedant exſta, & unico dein duobuſve digitis ano inductis fursùm uteri fundus repellitur, dùm alteriùs manûs index vel medius vaginæ intruſi deorsùm detrudunt uteri cervicem.

Recenſitus illè ab Auctoribus ſitus componendo viſceri haud abſolutè neceſſarius; cùm æquè facilè reſupinâ muliere, requiſita adimpleatur indicatio, modò nullos, operante Chirurgo,

---

(*a*) Vid. Obſervat. D. D. Levret & Deſgranges.

edit prægnans conatus. Neque etiam ſemper digitos ano dederis fundum uteri ſublevandi gratiâ, cùm aliàs detruditur cervix. Sæpè enim errans viſcus facilè reducitur dùm digitos immiſeris in eo, quem ſupra perinæum efformat poſticus vaginæ infrà uteri corpus paries, anfractu. Ita repulſo faciliori negotio uteri fundo ſuprà os tincæ dirigitur index, & ſi rimulâ dehiſcat apertâ, eam ſubit & dein deorsùm, ſacrum ſcilicèt versùs, deprimit. Et hæc ſunto de *retro-verſione*.

Ante-verſo verùm utero, etiam reſupina componitur ægra, & vaginam relegentes juxta pubis ſymphyſim decurrentem index & medius, uteri fundum ſursùm & retrorsùm repellunt, vel intruditur index in os tincæ ut antrorsùm attrahatur. Minùs equidem utilis certè nunc quàm utero *retro-verſo*, in podicem indicis intromiſſio. Si ineunti huicce errori ſic facilè obviam itur, non itâ quidem cùm jamdudùm conſenuit malum. Enematibus tùnc, modò eis pateat aditus, emolliendæ feces priuſquàm tumens uterus à digito internam ſymphyſeos pubis relegente faciem ab eâ detrahatur: ſique ſimplicem hanc quâ corrigitur, methodum renuit converſum viſcus, tùm ad ſacram, curvum nempè potiuſquàm rectum catheterem, anchoram recurrendum.

Sternunt equidem curationi viam hæc tentamina; at proh dolor! devium ita quandoque ſtringunt uterum pelvis anguſtiæ ut ipſius reſtitutioni omnis denegetur locus. Cùm verò citò citiùs vicinæ inflammentur partes, inflammetur & involucri textus augente continuò homuli corpuſculo, nulli componendo ad libram utero tentandi ſunt conatus, quin priùs venæ-ſectionibus, balneis, fotubus, potuque antiphlogiſtico reſtinguatur mali ardor. Si minores nunc medentis labores, graviores deveniunt, dùm ab evoluto homuncionis diverſorio ſolummodò pendent, quæque ſint accidentia. Expanditur enim tùm retrò-datus uterus & objectis obicibus ita nunc ſeſe componit pro variis angulis vacuiſve ut

inde

indè anfractûs quem premit, varias ſortiatur figuras: anguſtum nimìs nunc ſpatium ſæpiùs conſcensâ pelves dirimente lineâ; deſerit; undè miſeris nimiùm impoſſibilis viſceris reſtitutio.

Impetant ſalutifera malum Chirurgiæ tela. Quid indè? Minui nequit uteri moles, nec augeri pelvis ambitus. Urethra veſicæve collum ita ſtringitur ut catheteri nullus aditus: inſtat tamen & continuò urget meiendi deſiderium. Amicam, fatemur, fert opem ſuprà pubem inſtituta veſicæ punctio (*a*). At ſubdolus hinc ſomnus: citò citiùs redeunt ſymptomata quæ iterùm acum triquetram, niſi vulnere relinquatur acûs cannula, efflagitant. Non his tamen obſtaculis frangitur medelam meditantis Chirurgi ardor; ſuppetit alia ſternendo morbo ſpicula ſymptomatum ſeries, effuſionem nempè aquarum amnii punctione, vel ſymphyſeos ſectionem uti mortuâ prægnante perfecit Celeb. *Hunter.* Videant de hujuſce ſectionis efficaciâ qui eam in partu extollunt obſtetricantes, quippè quod eam prorsùs, uſque dùm quidquam ex ipsâ boni conſtiterit, rejicimus.

Clamitent evacuatis amnii undis fetum trucidari; dicant, cui innatat velut piſcis, acu non poſſe exſiccari paludem, ſive degentem pupugerit illius apex, vel non ſatìs profundè adactus pereat ipſius ſalutaris impetus. Præceps ruit anxia mater, tacitum imminet pignori amoris periculum; en en quæ tela vocitant, infortunia. Nonne cùm ſolutis uteri cataractis effunditur vitalis latex, ut utriuſque vitæ conſulatur, ante partum è diverticulo educitur, etſi fortè citò pereundus fetus?

At oggannient punctis aquarum involucris non ſatìs idcircò minui uterum, undè ſuus ſemper reductioni labor. Quid indè, medelæ omnis alienæ oſores? Nonne *ſatiùs eſt anceps experiri remedium quàm nullum.* Cùm verò nulla ſecum afferat incommoda uteri punctio, cur igitur audacter non tentaretur? Etſi

---

(*a*) Hoc ſuadet Celeber. Hunter.

ponderoſæ quas tetigimus, incuſationes; non tamen Anglicum (*a*) ab opere deterruiſſent obſtetricantem qui primus forſan & ſolus ſalutarem hanc inivit methodum, ſecum reputans quot & quanti medenti obvolvantur caſus qui omnimodam renuunt uteri retroceſſi reverſionem.

Admiſsâ jam quam reſpuunt, involucrorum fetûs punctione, caſſâ ſupereſt quam prælibavimus, veſicæ acupunctura, quippè quòd contractâ uteri mole minùs comprimetur veſicæ collum; vel fiet catheteri, ſi haud faciles fluant urinæ, promptior aditus.

Reducto utero nova ſubeſt medenti adimplenda indicatio, retentio ſcilicet, ne iterùm ac iterùm quoquò libuerit (*b*) erret. Hinc ſuus peſſario uſus; ſola ut volubili ſubveniatur viſceri, medela. Eam renuere queunt prægnantes modò uſque ad quartum menſem lecto ſeſe affigant in alterutrum latus decumbentes, veſicam ſæpiùs exonerent, enematibuſque quotidianis liberam alvum ſervent.

Stillatìm utero reducto quandòque defluunt urinæ, etſi alveo nullum illidat onus. At vitium nunc quòd anteà ſymptomaticè accedebat, idiopathicum evenit, ortâ nempè colli veſicæ inflammatione vel atoniâ nimiùm diſtenſi receptaculi: quod quidem vitium armis huic converſis optimè profligabis (*c*). Quæque ſint ſi alia reviviſcant quæ reverſionem peractam gravent accidentia, opportunis gladiis oppetenda.

(*a*) Celeb. Hunter. Vid. Medicals obſervations, &c. Vol. 4. pag 406.

(*b*) Vid. Obſervat. Celeb. Levret, & Clar. D. Deſgranges.

(*c*) In obſerv. à Clar. Wanters allata trium hebdomadum ſpatio Catheteris ope veſica deplebatur.

FINIS.